

සබ්බාසව සුත්‍රයෙන් අර්ථවත් වන මනෝ චිකිත්සාව

- සුජ්‍ය කනත්තෙගොඩ සද්ධාරනන හිමි -

සත්ත්වයා යනු කායික හා මානසික ශක්තීන්ගේ සංයෝගයකි. මුදුපියාණන් වහන්සේ ද සත්ත්වයා ලෙස පෙන්වා දී ඇත්තේ නාමරූප ධර්ම දෙකකි. නවීන විද්‍යාවට අනුව සත්ත්වයා යනු බාහිර ද්‍රව්‍ය පදාර්ථ හා ආධ්‍යාත්මික ශක්ති පදාර්ථයන්ගේ එකතුවකි.

රූප - රූපය (භෞතික ශරීරය) බාහිර ද්‍රව්‍ය පදාර්ථය

නාම - වේදනා	}	ආධ්‍යාත්මික ශක්ති පදාර්ථ
සඤ්ඤා		
සංඛාරා		
විඤ්ඤාණ		

විද්‍යාවෙන් ද්‍රව්‍ය ලෙස සලකන්නේ භෞතික පදාර්ථයන් ය. ශරීරය ද භෞතික පදාර්ථයකි. සත්ත්වයා තුළ පවතින ශක්ති පදාර්ථ වනුයේ සිත හා සිතුවිලි ය. නාම රූප හෙවත් ශක්ති හා ද්‍රව්‍ය චිකිත්සාවට අනන්‍යව පවතිනතාක් සත්ත්වයාගේ සජීවී බව රඳපවතිනු ඇත. සජීවී සත්ත්වයකු නිරෝගීව විසීම අනිවාර්යෙන් ම සිදුවිය යුත්තකි. ඒ සඳහා කායික සුවතාව හා මානසික සුවතාව ආරක්ෂා කරගත යුතුය. මෙහිදී අපගේ අවධානය

© කනත්තෙගොඩ සද්ධාරනන හිමි
ප්‍රචලිත ශාස්ත්‍රීය සංග්‍රහය, (2007), ලියනේගම වන්දසිර හිමි (සංස්.)
මුද්‍රිතවන සික්ෂු විශ්වවිද්‍යාල ප්‍රකාශනය, පිටු 235 - 260

යොමු කරනුයේ මානසික සුවතාව ආරක්ෂා කරගැනීම සඳහා බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඉගැන්වීම් සබ්බාසව සූත්‍රය මුල්කොට ගෙන මතුකර දැක්වීම ය. එහෙත් පෙරාතුව මනස පිළිබඳ කෙටි හැඳින්වීමක් කළයුතුව පවතී.

මනස හැඳින්වීම සඳහා එක්ත' මනෝ² විඤ්ඤාණ³ හා වෛතසික⁴ යන වචන පාලි සාහිත්‍ය තුළ භාවිතකොට ඇති බව පෙනේ. බුදුදහම මනසට මුල්තැන දී ක්‍රියාකළ දේශනාවක් ලෙස අර්ථ දැක්වීම වඩාත් සුදුසු ය. මේ බව මජ්ඣිම නිකාය උපාලි සූත්‍රයෙන් ද හඟවුණු වේ.⁵ පුද්ගලයා කය ක්‍රියාත්මක කරනුයේ සිතේ මෙහෙයවීම අනුව වේ. සිතේ මෙහෙයවීම අනුව කරන සියලු ක්‍රියාවන් හඳුන්වනුයේ ඉච්ඡානුක ක්‍රියා ලෙසය. ඒ අනුව බුදුසමය සඳහන් කරන්නේ සියලු ධර්මයන්ට සිත මුල්වන බව ය.⁶

මේ තුළින් පැහැදිලි වන්නේ පුද්ගලයා නිවැරදිව හා පිළිවෙලකට ක්‍රියාත්මක වීමට නම් ඔහුගේ මනස නිරෝගිව පැවතියයුතු බව යි. විශේෂයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ කායික හා මානසික යනුවෙන් දෙවැදෑරුම් වූ රෝග සත්ත්වයන්ට වැළඳෙන බව දක්වා ඇත.⁷ එහෙත් කායික රෝග නොවැළඳී වසරක්, වසර 2ක්, වසර 3ක්, වසර 4ක්, වසර 5ක්, වසර 10ක්, වසර 20ක්, වසර 30ක්, වසර 40ක්, වසර 50ක් හෝ සියයක් වුවද සිටිය හැකි මුත් පුටුප්පන පුද්ගලයාට මානසික රෝග නොවැළඳී එක මොහොතක් සිටිය නොහැකි බව රෝග සූත්‍රයේදී දක්වා ඇත.⁸ බිණාසව පුද්ගලයා සියලු මානසික රෝගයන්ගේ සුවපත්භාවය ලැබුවේ වෙයි. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මෙම ඉගැන්වීම අනුව පැහැදිලි වන්නේ පුටුප්පන පුද්ගලයාගේ මනසෙහි ක්‍රියාත්මක වන සියලු ක්ලේශධර්ම මානසිකරෝග බව ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ සියලු පුටුප්පන පුද්ගලයන් දැක ඇත්තේ උම්මත්කයන් ලෙසිනි. නිතේ ලෙඩට බෙහෙත් කිරීමට බුදුරජාණන් වහන්සේ තරම් දක්ෂ වෛද්‍යවරයෙක් ලොව පහළවූයේ නැත. උන්වහන්සේ තම සිතෙහි වූ මානසිකරෝග පළමුව සුවපත් කොටගෙන ලොව සෙසු මිනිසුන්ගේ මානසික රෝග සුවපත් කරන්නට ධර්මය නමැති ඖෂධ භාවිත කළහ.⁹

බුදුරජාණන් වහන්සේ හැඳින්වීම සඳහා පෙළ දහමෙහි හිසක්ක¹⁰ යන වචනය යොදා ඇත. හිසක්ක වචනයෙන් සර්වාංග වෛද්‍යවරයා යන

අර්ථය ගෙන දේ. උන්වහන්සේ මනස හා මනෝරෝග පිළිබඳ ව කරන අර්ථ විවරණ තුළින් මානසික රෝග පිළිබඳව ඇති දැනුම තහවුරු වේ. ඒ සියල්ල හේතු සහිතව දැනගෙන අදාළ ප්‍රතිකර්ම කරන බැවින් උන්වහන්සේට හිසක්ක යන නාමය පරියාය වචනයක් හෙවත් අධිවචනයක් ලෙස භාවිත කරන බව අංගුත්තර නිකාය තථාගත අධිවචන සූත්‍රය හා මජ්ඣිම නිකාය සුනක්ඛත්ත සූත්‍රය සඳහන් කරයි. එසේම පාලි නිකාය සාහිත්‍යයේ දී බුදුරජාණන් වහන්සේ ශ්‍රවණවේද්‍යවරයෙකු" ලෙස හඳුන්වා දී ඇත. උන්වහන්සේ ඉතාසිදුම් මානසික ශ්‍රවණ වේදකම්කළ සේක. සුනක්ඛත්ත ලිච්ඡවී පුත්‍රයාට තම, උසස් ශ්‍රවණ වේද්‍යවරයෙකු ලෙස උන්වහන්සේ විසින් ම හඳුන්වා දී ඇත. මජ්ඣිම නිකාය සුනක්ඛත්ත සූත්‍රයේ ඒ බව සඳහන් වේ. මේ අනුව බුදුරජාණන් වහන්සේ මනෝ ශ්‍රවණ වේද්‍යවරයෙකු බව තහවුරු කිරීමට කදිම සූත්‍රයක් ලෙසට මජ්ඣිම නිකාය සම්බාසව සූත්‍රය පෙන්වාදිය හැකිය. බුදුරජාණන් වහන්සේ දේශනා කළ සූත්‍ර ධර්ම සියල්ල දීඝ නිකාය, මජ්ඣිම නිකාය, සංයුක්ත නිකාය, අංගුත්තර නිකාය හා බුද්දක නිකාය යනුවෙන් නිකාය ග්‍රන්ථ පහක සංග්‍රහ කොට ඇත. ඒ අනුව සම්බාසව සූත්‍රය සංග්‍රහ වී ඇත්තේ මජ්ඣිම නිකාය මූල පණ්ණාසකයේ මූලපරියාය වග්ගයෙහි දෙවැනි සූත්‍රය ලෙසය. මෙහිදී පුද්ගලයාගේ සිතට ගොඩනැගෙන ආසව ධර්ම හෙවත් ක්ලේශ ධර්ම විග්‍රහ වේ. ආසව ධර්ම සිතේ හටගැනීමට හේතු දක්වන අතර ඒවා සිතෙන් බැහැර කොට සිත පිරිසිදු කර ගැනීමට අවශ්‍ය උපාය මාර්ගයන් ද දක්වා ඇත. මෙහිසා මානසිකරෝග සුවපත් කරගැනීමට හෙවත් ක්ලේශධර්ම යටපත් කර ගැනීම හා ප්‍රභාණය කොට ජීවිත විසුද්ධිය සඳහා වන මගපෙන්වීම මෙම සූත්‍රදේශනාව තුළින් සිදු කරයි. එහි දැක්වෙන මනෝ විකිත්සක ක්‍රමවේදයන් පිළිබඳව අපගේ අවධානය යොමු කරමු.

බුදුරජාණන් වහන්සේ සැවැත්නුවර ජේතවනාරාමයෙහි වැඩවසන කල බොහෝ භික්ෂූන් අමතා මෙම සූත්‍රය දේශනාකොට වදාළ සේක. මහණෙනි ඕබලාට සියලු ආශ්‍රවයන්ගේ සංවර කාරණය දෙසම් යි මෙම සූත්‍රය අරඹා ඇත.

(සම්බාසව සංවර පරියායං වො භික්ඛවෙ දෙසිස්සාමි)

මහණෙනි, මම (නුවණින්) දන්නනුට දක්නනුට ආශ්‍රවයන්ගේ ක්ෂය කිරීමි. නොදන්නනුට නොදක්නනුට නොකියමි. (ජානනො අහං හික්ඛවෙ පස්සනො ආසවානං ඛයං වදමි නො අජානනො නො අපස්සනො)

මෙහිදී බුදුපියාණන් වහන්සේ අවදනාර්ථයෙන් ම පවසනුයේ නුවණින් දන්නා හා දකින පුද්ගලයාට ම ආශ්‍රව ක්ෂය කිරීම පිළිබඳව දේශනා කරන බව යි. නුවණින් යොනිසොමනසිකාරය හා අයොනිසොමනසිකාරය දන්නේ වේද ඔහුගේ ආශ්‍රව ක්ෂය වන්නේ වේ. මහණෙනි, නුවණින් මෙතෙහි කරන්නනුට නුපන්නාවුද, ආශ්‍රවයේ උපදිති. උපන්නාවුද ආශ්‍රවයේ ප්‍රතිණාවෙති. චළඹසිරි සිහිණුවනින් (යොනිසොමනසිකාරයෙන්) යුතුව කටයුතු කරන්නේ වේනම් ඔහුගේ සිතට ආශ්‍රව ධර්ම නොනැගෙන බවත් උපන් ආශ්‍රව ධර්ම ප්‍රතිණාවීමට හේතු වන බවත් උන්වහන්සේ වදාරති. එහිසා ම මානසික සුවතාව සඳහා හෙවත් විත්ත විසුද්ධිය සඳහා හේතුවන පළමුවන ක්‍රමවේදය යොනිසොමනසිකාරය හෙවත් චළඹසිරි සිහිනුවණින් යුතුව කටයුතු කිරීම ලෙස දැක්විය හැකිය. මෙය සෑම පුද්ගල ජීවිතයක ම අර්ථ සිද්ධිය සඳහා හේතුකාරක ධර්මයකි. එහිසා ම බුදුරජාණන් වහන්සේ පුද්ගලයාගේ සෑම ඉරියව්වකදී චළඹසිරි සිහියෙන් විසියයුතු බව පෙන්වා දී ඇත.¹²

සෑම පුද්ගලයෙකු ම තම කටයුතු සිදු කිරීමේදී තමා සිදු කරන එම ක්‍රියාවලියෙහි සිහිය පිහිටුවාගෙන සිදුකරන්නේ නම් එය නිවැරදි හා අර්ථවත් බවින් යුක්ත වේ. මෙය උතුම් බුද්ධෝපදේශයකි.

මෙහිදී ආසව ධර්ම කවරේදැයි හඳුනා ගතයුතුව ඇත. ආසවන්තීති ආසවා¹³ යනුවෙන් එය නිර්වචනය කෙරේ. වනමුඛයෙන් ලේ සැරව වැහිරෙන ස්වභාවය ඇතියෙන් ආසව යැයි දැක්වේ. එනම්, ඇසින් රූප අරමුණුකොට කෙලෙස් වැහිරෙන්නේ වේ. කණින් ශබ්ද අරමුණු කොට කෙලෙස් වැහිරෙන්නේ වේ. දිවෙන් රස අරමුණුකොට කෙලෙස් වැහිරෙන්නේ වේ. ශරීරයෙන් ස්පර්ශය අරමුණුකොට කෙලෙස් වැහිරෙන්නේ වේ. මේ අනුව ඉන්ද්‍රිය පඤ්චකය අරමුණු හා ගැටීමේදී සිතට ඇතුළුවන ක්ලේශ ධර්ම ආසව වශයෙන් හඳුනාගත හැකිය.

කුසල ධර්ම සම්පූර්ණ කරන බොහෝ වූ බෞද්ධයන්ගේ ප්‍රාර්ථනා අතර ප්‍රමුඛතම ප්‍රාර්ථනය වනුයේ ආශ්‍රව ක්ෂය කිරීම යි. ඉදං මේ පුඤ්ඤං ආසවක්ඛයා වහං හොතු (මට මේ පින ඒකාන්ත වශයෙන් ආශ්‍රව ක්ෂය කිරීම සඳහා වේවා) බෝධිසත්වයන් වහන්සේ මුද්ධත්වයට පත්වීමේදී ප්‍රබ්ධේතිවාසානුස්සති ඤාණය රාත්‍රී ප්‍රථම යාමයේදී ද දිබ්බවක්ඛු ඤාණය රාත්‍රී මධ්‍යම යාමයේදී ද ආසවක්ඛය ඤාණය රාත්‍රී අභ්‍යම යාමයේදී ද¹⁴ ලබාගත් බව හයහේරව සුත්‍රයේ දී පැහැදිලි කළ බව සඳහන් කළ යුතුය. එසේ ම ආශ්‍රවයන්ගේ ප්‍රතේද සලකනොත් මජ්ඣිම නිකාය භයහෙරව හා සබ්බාසව සුත්‍රවල දක්වා ඇති පරිදි

- ඥ කාමාසව
- ඥ තවාසව
- ඥ අච්ඡ්ඡාසව¹⁵ යනුවෙන් තෙපරිදි වේ. එහෙත් චිත්තය පරියාය වශයෙන්
- ඥ දිට්ඨ ධම්මික
- ඥ සම්පරාසික¹⁶ යනුවෙන් දෙවැදෑරුම් වන අතර නිබ්බේදික වශයෙන්
- ඥ නිරය භාමිණී
- ඥ තිරච්ඡානගේනී
- ඥ පෙත්තිවිසය
- ඥ මනුස්සලෝක
- ඥ දේවලෝක යනුවෙන් පස්වැදෑරුම්ව දක්වා තිබේ.

මෙසේ වූ ආශ්‍රව ධර්ම ප්‍රභාණය සඳහා වූ ක්‍රමවේද හතක් සබ්බාසව සුත්‍රයේදී වදාළ සේක. එනම්,

1. අත්ථි භික්ඛවෙ ආසවා දස්සනා පහාතඛිඛා
(දැක්මෙන් හෙවත් සෝවාන් මාර්ග ඤාණයෙන් පහකළ යුතු ආශ්‍රව ධර්ම)
2. අත්ථි ආසවා සංවරා පහාතඛිඛා
(සතිසංවරයෙන් පහකළයුතු ආශ්‍රව ධර්ම)
3. අත්ථි ආසවා පටිසෙවනා පහාතඛිඛා
(ඤාණ සංවරයෙන් හෙවත් ප්‍රත්‍යවේක්ෂාවෙන් පහකළයුතු ආශ්‍රව ධර්ම)
4. අත්ථි ආසවා අධිවාසනා පහාතඛිඛා
(ඉවසීමෙන් පහකළයුතු ආශ්‍රව ධර්ම)

- 5. අත්ථි ආසවා පරිවර්ජනා පහාතබ්බා
(සීල සංවරයෙන් දුරකළයුතු ආශ්‍රව ධර්ම)
- 6. අත්ථි ආසවා විනොදනා පහාතබ්බා
(ආදිනව සැලකීමෙන් පහකළයුතු ආශ්‍රව ධර්ම)
- 7. අත්ථි ආසවා භාවනා පහාතබ්බා
(භාවනාවෙන් පහකළයුතු ආශ්‍රව ධර්ම)

මෙම සර්වදෘෂ්ටි ක්‍රමවේදයන් භාවිතයෙන් ආසව ධර්ම පහකිරීමේ හැකියාව අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගලයාට නොමැති බවත් සුතවත් අරියසාවක පුද්ගලයාට ම හැකියා ඇති බවත් පෙන්වා දී ඇත. විශේෂයෙන් මෙහිදී අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගලයා හා සුත අරියසාවක පුද්ගලයා වෙන්කොට හඳුනාගතයුතුව ඇත.

අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගල ලක්ෂණ

බුදුරජාණන් වහන්සේ පුටුප්පන පුද්ගලයා හඳුන්වා දී තිබෙන්නේ ධර්ම ඉවණය සඳහා අවස්ථාව සලසා නොගත් තැනැත්තා ලෙසිනි. එහිසා ම ඔහු වතුරාර්ය සත්‍ය ධර්ම නොදන්නාසේ ම ඒ කෙරෙහි සිත පිහිටුවා නොගත් තැනැත්තෙකි. එම පුද්ගලයාගේ ලක්ෂණ සම්බන්ධව සූත්‍රයේදී මෙසේ දක්වයි.

- අරියානං අදස්සාවි (බුද්ධාදී ආර්ය උත්තමයන් නොදක්නා වූ)
- අරිය ධම්මස්ස අකොච්ඤෙ (ආර්ය ධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ)
- අරිය ධම්මෙ අච්චිනො (ආර්ය ධර්මයෙහි නොහික්මුණු)
- සප්පුරිසානං අදස්සාවි (බුද්ධාදී සත්පුරුෂයන් නොදක්නා වූ)
- සප්පුරිස ධම්මස්ස අකොච්ඤෙ (සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි අදක්ෂ වූ)
- සප්පුරිස ධම්මෙ අච්චිනො (සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි නොහික්මුණු)

බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙවැනි ලක්ෂණවලින් යුතු පුටුප්පන පුද්ගලයා උපමාකොට ඇත්තේ සුළඟට ඒ මේ අත වැනෙන පරඬැල් වැලකට ය. පරඬැල් වැලේ ස්වභාවය සුළඟ හමන දිසාවට ගමන් කිරීම ය. එය සුළඟ ග්‍රහණයකොට ඇති බැවිනි. එලෙසින් ම මෙම ලෝකය

නිත්‍ය, සුඛ, ආත්ම වශයෙන් ගෙන කටයුතු කිරීමේ ස්වභාවය අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගලයා තුළ දැකිය හැකිය. මෙහිසා අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගලයා මුදලට හෝ වාසියට තමා අදහන ආගම වුවද වෙනස් කරන්නේය. ඒ අනුව පුටුප්පන පුද්ගලයා අවස්ථාවාදී චරිතයක් බව පැහැදිලි ය. එසේ ම චරිතමාන සමාජය තුළ බහුල වශයෙන් විවිධ වූ අපරාධ සිදුවන්නේ වේ. එම අපරාධ, දෂණ, නොපනත්කම්, පාපී ක්‍රියා සිදු කරන පුද්ගලයන් අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගලයන් බව සිහිකටයුතු මනා ය. බුදුරජාණන් වහන්සේ ඔහු දක්වා ඇත්තේ විවිධ වූ පහත් ලාමක ක්‍රියාවල නිරතව කටයුතු කරන එම පුද්ගලයා පාප මිත්‍රයෙකු වශයෙනි. චරිතමාන සමාජයට අවශ්‍ය වනුයේ අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගලයන් නොවේ. එසේ ම පුද්ගලයා සිදු කරන සියලු ම වැරදි, ලාමක, පහත් ක්‍රියා පුටුප්පන ගතිගුණ සලකා නිදහස්කළ නොහැකි ය. අස්සුත පුටුප්පන ජීවිතයෙන් මිදෙන්නට කළයුතු හොඳම හා පළමු ක්‍රියා පිළිවෙත ලෙස දක්වා ඇත්තේ කල්‍යාණමිත්‍ර සත්පුරුෂ ආශ්‍රය තෝරාගැනීම වේ.

සත අර්යසාවක ලක්ෂණ

ආර්ය ශ්‍රාවකයාගේ මූලික ලක්ෂණ ලෙස බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වනුයේ ධර්මය ශ්‍රවණය සඳහා අවස්ථා සලසා ගත් තැනැත්තා ය. මොහු චතුරාර්ය සත්‍ය ආදිකොට ඇති ධර්මයන් හොඳින් දන්නා ඒ කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව උපදවාගත් තැනැත්තෙකි. ඔහුගේ ලක්ෂණ සබ්බාසව සූත්‍රයේ මෙසේ දක්වයි.

- අර්යානං දස්සාවී (බුද්ධාදී ආර්ය උත්තමයන් දක්නා වූ)
- අර්ය ධම්මස්ස කොච්ඤෙ (ආර්ය ධර්මයෙහි දක්ෂ වූ)
- අර්ය ධම්මෙ විනිතො (ආර්ය ධර්මයෙහි හික්මුණු)
- සප්පුරිසානං දස්සාවී (බුද්ධාදී සත්පුරුෂයන් දක්නා වූ)
- සප්පුරිස ධම්මස්ස කොච්ඤෙ (සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි දක්ෂ වූ)
- සප්පුරිස ධම්මෙ විනිතො (සත්පුරුෂ ධර්මයෙහි හික්මුණු)

මෙවැනි ලක්ෂණ වලින් යුතු ආර්ය ශ්‍රාවකයා බුදුරජාණන් වහන්සේ ගැඹුරට සාරා සිටුවනලද ගල් කුළුණකට උපමාකර ඇත. මෙසේ සවිමත්

ගල් කුළුණු මෙන් ඔහුගේ ශ්‍රද්ධා සීලාදී ගුණධර්ම කිසිදු හේතුවකින් සෙලවිය නොහැක. වෙනස් කළ නොහැක. විවැනි පුද්ගලයා මිල මුදල් හෝ විවිධ භෞතික වස්තූන් දීම ආදී කටයුතු තුළින් දෙනත් ආගමකට හරවාගත නොහැක. පාප මිත්‍ර සේවනාදිය තුළින් ගතිලක්ෂණ ආචාරශීලී ඇවතුම් පැවතුම් වෙනස්කළ නොහැක. ඔහු කාමවස්තු පරිභෝග කරන්නේ නමුදු නිත්‍ය, සුඛ, ආත්ම වශයෙන් නොගනී. දන, සීල, භාවනාදී සත්පුරුෂ කටයුතු නිරන්තරයෙන් සිදු කරන්නේ වේ. දුක, දුකට හේතුව, දුක නැති කිරීම, නැති කිරීමේ මග දත් පුද්ගලයෙකි. බුදුරාජණන් වහන්සේ වදරනුයේ ආර්ය ශ්‍රාවකයා වර්ණය, සැපය, ආයුසය, කීර්තිය හා මරණින් මතු සුගතියේ උපත යන කරුණුපස අසිරුවෙන් ලැබියයුතු බව ද දන්නා බව ය.¹⁷ ඒ කරුණ ප්‍රාර්ථනයකින් සඵල කරගත නොහැකි බව දන්නා ආර්ය ශ්‍රාවකයා ඊට අදාළ කටයුතු සම්පූර්ණ කරමින් සත්පුරුෂ ජීවිතයක් ගතකරන්නේ වේ.

බුද්ධාදී ආර්ය උත්තමයන් දැකීම (අරියානං දස්සාවි) සුභ අර්ය ශ්‍රාවක පුද්ගලයාගේ ලක්ෂණයක් ලෙස සබ්බාසව සුත්‍රය පැහැදිලි කරයි. එහෙත් වර්තමානයේ ජීවත්වන සැමදෙනා ම ජීවමාන බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක නොමැත. විබැවින් තමා සුභ අර්යසාවක නොවන්නේදැයි සිතන්නට පුළුවන. මෙහිදී ආර්යයන් වහන්සේලා දැකීම යන්නෙන් ජීවමාන බුදුන් වහන්සේ දැකීම අර්ථවත් නොවනු ඇත. ජීවමාන බුදුන් වහන්සේ දුටු පමණින් ඔහු සුභ අර්යසාවකයෙකු නොවනු ඇත. ජීවමාන බුදුපියාණන් වහන්සේ දුටු චින්දසුකර්ම ආදී අය සුභ අර්යසාවකයන් වූයේ නැත. බුදුරාජණන් වහන්සේ දේශනා කරන පටිච්චසමුප්පන්න ධර්මය යමෙක් නුවණින් දකින්නේ නම් ඔහු බුදුන් වහන්සේ දුටුවේ වෙයි. එසේ ම යමෙක් බුදුන් වහන්සේ දකිනවා යනු ඔහු පටිච්චසමුප්පන්න ධර්මය දුටුවේ වෙයි.¹⁸ ඒ බව බුදුන් වහන්සේ ම වදාරති.

ඒ අනුව යමෙක් බුදුන් වහන්සේ දේශනා කරනලද අකාලික වූ පටිච්චසමුප්පන්න ධර්මය පිළිබඳ මනා අවබෝධයකින් යුතුව කටයුතු කරමින් වාසය කරන්නේ නම් ඔහු බුද්ධාදී ආර්ය උත්තමයන් වහන්සේලා දුටු සුභ අර්යසාවකයකු ලෙස හැඳින්විය හැකිය. සුභවත් අර්යසාවක පුද්ගලයා ආශ්‍රව ධර්ම ප්‍රභාණය සඳහා වූ පිළිවෙත් මග මෙලෙසින් අනුගමනය කරයි.

1. සෝවාන් මාර්ග ඥානයෙන් පහකළයුතු ආසව ධර්ම (දස්සනා පහානබ්බා ආසවා)

ඉහත දක්වනලද ලක්ෂණයන්ගෙන් යුතු අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගලයාට සෝවාන් මාර්ග ඥානයෙන් පහකළයුතු ආසවධර්ම පහ කිරීමට අවස්ථාව නොලැබෙන අතර සුතවත් අර්ශ්‍රාවකයාට ම එම අවස්ථාව උදවන බව දේශනාවේ දැක්වේ. අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගලයාට සෝවාන් මාර්ග ඥානයෙන් ආශ්‍රවධර්ම ප්‍රතිණයට අවස්ථාව නොලැබීමට හේතු මෙසේ දක්වා ඇත.

- * ඔහු මෙනෙහි කළයුතු ධර්ම නොදනී
- * මෙනෙහි නොකළයුතු ධර්ම නොදනී

එනිසා ඔහු මෙනෙහි කළයුතු ධර්ම මෙනෙහි නොකරයි. මෙනෙහි නොකළයුතු ධර්ම මෙනෙහි කරයි. මෙනෙහි නොකළයුතු ධර්ම කවරේදැයි සූත්‍රයේ වදාළසේක. මහණෙනි, යම් ධර්ම කෙනෙකුන් මෙනෙහි කරන්නහුට නූපන් කාමාසවයෝ උපද්ද, උපන් කාමාසවයෝ වැඩේද, නූපන් භවාසවයෝ උපද්ද, උපන් භවාසවයෝ වැඩේද, නූපන් අවිජ්ජාසවයෝ උපද්ද, උපන් අවිජ්ජාසවයෝ වැඩේ ද, එම ධර්ම මෙනෙහි නොකළයුතු ධර්මයෝ වෙති. මහණෙනි, යම් ධර්ම කෙනෙකුන් මෙනෙහි කරන්නහුට නූපන් කාමාසවයෝ නූපද්ධි, උපන් කාමාසවයෝ ප්‍රතිණ වෙති. නූපන් භවාසවයෝ නූපද්ධි, උපන් භවාසවයෝ ප්‍රතිණ වෙති. ඒ ධර්ම මෙනෙහිකළයුතු ධර්මයෝ වෙති.

අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගලයා නොකළයුතු ධර්ම මෙනෙහි කිරීමෙන් හා මෙනෙහි කළයුතු ධර්ම මෙනෙහි නොකිරීම නිසා ඔහුට නූපන් කාම, භව, අවිජ්ජා ආදී ආසව වැඩි දියුණුවන බව දැක්වේ.

- මෙසේ නුවණින් මෙනෙහි කරන්නහුට මෙබඳු සැක පහළ වන්නේ වේ. මම
- ◆ අතීත කාලයෙහි වූයෙමි ද ?
  - ◆ අතීත කාලයෙහි නොවූයෙමි ද ?
  - ◆ අතීත කාලයෙහි කවරෙක් වූයෙමි ද ?

- ◆ අතීත කාලයෙහි කෙසේ වූයෙමි ද ?
- ◆ අතීත කාලයෙහි කවරෙක්ව සිටි කවරෙක් වූයෙමි ද ?
- ◆ අනාගත කාලයෙහි වෙමි ද ?
- ◆ අනාගත කාලයෙහි නොවෙමි ද ?
- ◆ අනාගත කාලයෙහි කවරෙක් වෙමි ද ?
- ◆ අනාගත කාලයෙහි කෙසේ වෙමි ද ?
- ◆ අනාගත කාලයෙහි කවරෙක්ව සිටි කවරෙක් වෙමි ද ?

ඔහුට වර්තමානයෙහි ද තමා පිළිබඳ සැක ඇතිවෙයි. එහිසා ඔහු මෙසේ සිතයි.

- ◆ මම වෙමි ද ?
- ◆ මම නොවෙමි ද ?
- ◆ මම කවරෙක් වෙමි ද ?
- ◆ මම කෙසේ වෙමි ද ?
- ◆ මෙම සත්ත්වතෙම කොහි ආවේ ද කොහි යන්නේ ද ?

මෙසේ නුවණින් සිහිපත් කරන පුද්ගලයාට සයවැදෑරුම් දෘෂ්ටික් අතරින් එක්තරා දෘෂ්ටියක් උපදින බව පෙනේවා දෙයි.

සයවැදෑරුම් දෘෂ්ටි

1. මාගේ ආත්මය ස්ථිර වශයෙන් ඇත. (ශාස්වත)
2. මාගේ ආත්මය ස්ථිර වශයෙන් නැත. (උච්ඡේද)
3. මම ම ආත්මය හැඳින ගතිමි.
4. මම ම අනාත්මය හැඳින ගතිමි.
5. අනාත්ම වූ මම ම ආත්මය හැඳින ගතිමි
6. මාගේ යම් මේ ආත්මයක් කථා කරන්නේ, සුවදුක් විඳගනුයේ ඒ ඒ තැන කුසලාකුසල කර්ම විපාක විඳි ද මා සතු ඒ ආත්මය නිත්‍යය, තහවුරුය, සර්වකාලිකය, නොපෙරෙලෙන ස්වභාවය ඇත්තේය.

මෙවැනි ස්වභාවයෙන් යුතු අස්සුත පුටුප්පන පුද්ගලයාට සෝවාන්මාර්ග සංඛ්‍යාත ඤාණයෙන් හෙවත් දස්සනයෙන් ආශ්‍රව දුරුකිරීමේ අවස්ථාව නොවන බව පෙන්වා දෙයි. එසේ ම සුත අරියසාවක පුද්ගලයාම සෝවාන් මාර්ග ඤාණයෙන් ආශ්‍රව ප්‍රතිභා කරන්නේ වේ. ඒ සඳහා වූ හේතු කාරක එම සුත්‍රය මෙසේ සඳහන් කරයි.

- * මෙනෙහි කළයුතු ධර්ම දැනී
- * මෙනෙහි නොකළයුතු ධර්ම දැනී

මෙනෙහි කළයුතු හා මෙනෙහි නොකළයුතු ධර්ම හොඳින් දන්නා මොහු මෙනෙහි නොකළයුතු ධර්ම මෙනෙහි නොකරන්නේ ම වේ. මෙනෙහි කළයුතු ධර්ම පමණක් ම මෙනෙහි කරන්නේ වේ.

යම්ධර්ම කෙනෙකුන් මෙනෙහි කරන්නේ වේද නූපන් කාම, භව, අවිජ්ජා ආදී ආසව උපද්ද උපන් කාම, භව, අවිජ්ජා ආදී ආසව වැඩි දියුණු වේද ඒවා මෙනෙහි නොකළයුතු ධර්ම ලෙස සලකා ආර්යශ්‍රාවක පුද්ගලයා මෙනෙහි නොකරන්නේ ම වේ. එසේ ම යම්ධර්ම කෙනෙකුන් මෙනෙහි කිරීමෙන් නූපන් කාම, භව, අවිජ්ජා ආදී ආසව නූපද්ද උපන් කාම, භව, අවිජ්ජා ආදී ආසවයෝ ප්‍රතිභා වෙත් ද එම ධර්මයෝ මෙනෙහි කළයුතු ධර්ම ලෙස සලකා ආර්යශ්‍රාවක පුද්ගලයා මෙනෙහි කරන්නේ ම වේ.

මෙසේ ඔහු මෙනෙහි නොකළයුතු ධර්ම මෙනෙහි නොකිරීමෙන් හා මෙනෙහි කළයුතු ධර්මයන් මෙනෙහි කිරීමෙන් නූපන් ආශ්‍රවයෝ නූපදිත් උපන් ආශ්‍රවයෝ ප්‍රතිභා වෙත්, එසේ ම ඔහු මේ දුකැයි නුවණින් මෙනෙහි කරයි. මේ දුක්ඛ සමුදයැයි නුවණින් මෙනෙහි කරයි. මේ දුක්ඛ නිරෝධයැයි නුවණින් මෙනෙහි කරයි. මේ දුක්ඛනිරෝධ ගාමිණී පටිපදාව යැයි නුවණින් මෙනෙහි කරයි. මෙසේ නුවණින් මෙනෙහි කරන ඔහුගේ ආශ්‍රවයන් සෝවාන් මාර්ග ඤාණයෙන් ප්‍රතිභා වෙයි.

සක්කාය දිට්ඨි

විසවැදෑරුම් සක්කාය දිට්ඨිය මෙහිදී අදහස් කෙරේ.

- ◆ රූපය ආත්මය වශයෙන් දකියි.
- ◆ ආත්මය රූපය වශයෙන් දකියි.
- ◆ ආත්මය තුළ රූපය ඇතැයි දකියි.
- ◆ රූපය තුළ ආත්මය ඇතැයි දකියි.
- ◆ වේදනාව ආත්මය වශයෙන් දකියි.
- ◆ ආත්මය වේදනාව වශයෙන් දකියි.
- ◆ ආත්මය තුළ වේදනාව ඇතැයි දකියි.
- ◆ වේදනාව තුළ ආත්මය ඇතැයි දකියි.
- ◆ සඤ්ඤාව ආත්මය වශයෙන් දකියි.
- ◆ ආත්මය සඤ්ඤාව වශයෙන් දකියි.
- ◆ ආත්මය තුළ සඤ්ඤාව ඇතැයි දකියි.
- ◆ සඤ්ඤාව තුළ ආත්මය ඇතැයි දකියි.
- ◆ සංඛාර ආත්මය වශයෙන් දකියි.
- ◆ ආත්මය සංඛාර වශයෙන් දකියි.
- ◆ ආත්මය තුළ සංඛාර ඇතැයි දකියි.
- ◆ සංඛාර තුළ ආත්මය ඇතැයි දකියි.
- ◆ විඤ්ඤාණය ආත්මය වශයෙන් දකියි.
- ◆ ආත්මය තුළ විඤ්ඤාණය ඇතැයි දකියි.
- ◆ විඤ්ඤාණය තුළ ආත්මය ඇතැයි දකියි.¹⁹

ත්‍රිවිධච්ඡා

ත්‍රිවිධච්ඡාව යනු සැකය යි. බෞද්ධයා සැක නොසිතියයුතු ස්ථාන අටක් පිළිබඳව උගන්වා ඇත.

- ◆ බුද්ධ රත්නය පිළිබඳව ඇතිවන සැකය
- ◆ ධම්ම රත්නය පිළිබඳව ඇතිවන සැකය
- ◆ සංඝ රත්නය පිළිබඳව ඇතිවන සැකය
- ◆ අතීත භවය පිළිබඳව ඇතිවන සැකය
- ◆ අනාගත භවය පිළිබඳව ඇතිවන සැකය

- ♦ අතීත අනාගත තව දෙක පිළිබඳව ඇතිවන සැකය
- ♦ පනවන ලද ශික්ෂාපද පිළිබඳව ඇතිවන සැකය
- ♦ හේතුවල ධර්මය පිළිබඳව ඇතිවන සැකය

සීලබ්ධිත පරාමාස

සීල ව්‍රතවල වල්බ කටයුතු කිරීම පුද්ගල විසුද්ධියට හේතු නොවන බව අවධාරණය කොට තිබේ. බුද්ධිකාලීන භාරතීය ඇතැම් ශ්‍රාවකපිරිස් අපවුත, ගෝවුත, සුතබවුත ආදිය සමාදන්ව දැඩි දුෂ්කර ප්‍රතිපදා අනුගමනය කළහ.²⁰ මේ කිසිවක් පුද්ගල විසුද්ධියට උපකාර වූයේ නොවේ. බුදුන් වහන්සේ මෙවැනි දුෂ්කර ප්‍රතිපදාවල ආදීනව දැකීමත් ම බැහැර කළසේක. පුද්ගල විසුද්ධිය සඳහා වචන සීලව්‍රතවල වල්බ කටයුතු කිරීම හේතු නොවන බව වටහාගතයුතු ය.

2. සති සංවරයෙන් පහකළයුතු ආසාව ධර්ම (සංවරා පහාතබ්බා ආසාව)

සංවරයෙන් ප්‍රතිණ කළයුතු ආශ්‍රවයන් බුදුරජාණන් වහන්සේ මෙසේ දක්වති. යමෙකු නුවණින් සලකා වක්බු ඉන්ද්‍රිය හෙවත් ඇස සංවර කරගෙන වාසය කරයි ද වක්බු ඉන්ද්‍රිය සංවර කරගෙන වසන පුද්ගලයාට ඇතිවන පීඩා පරිදහයන් ඇති නොවන්නේ ම වේ.

මෙලෙසින් කණ, නාසය, දිව, ශරීරය යන ඉන්ද්‍රියන් ද සංවර කරගත යුතු වන්නේ ම ය. නුවණින් සලකා ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය යන ඉන්ද්‍රියන් පඤ්චකය අරමුණු හා ගැටුණු කල විඤ්ඤාණයො පහළවෙති.²¹ එහිදී රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ යන බාහිර ධර්ම නිත්‍ය, සුඛ, ආත්ම වශයෙන් සලකා කටයුතු කරනකල ආශ්‍රවයෝ වැඩෙති. වඩැවින් ඉන්ද්‍රිය පඤ්චකය සංවර කරගෙන විසීම නූපන් ආශ්‍රවයන් නූපදවීමට මෙන් ම උපන් ආශ්‍රවයන් දුරුකරලීමට හේතු කරගත හැකිය. බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, ශරීරය යන ඉන්ද්‍රිය පඤ්චකයට ගොදුරුවන රූප, ශබ්ද, ගන්ධ, රස, ස්පර්ශ යන ධර්ම ගැටුණු චිට ඵලා කොටස් වශයෙන් හෝ නිමිති වශයෙන් නොගතයුතු බව

ය. ²²

ඉන්ද්‍රිය සංවරයෙන් යුතු තැනැත්තා සියලු දුකින් මිදෙන බව බුදු පියාණන් වහන්සේ වදාරයි. ²³

මේ අනුව සංවරශීලී බව ආශ්‍රව ප්‍රතිභාසට ප්‍රබල ක්‍රමෝපායක් ලෙස සැලකිය හැකිය.

3. ප්‍රත්‍යවේක්ෂා ඥානයෙන් පහකළ යුතු ආසව ධර්ම (දුස්සතා පහාතඛිබා ආසවා)

ප්‍රත්‍යවේක්ෂාවෙන් හෙවත් සිහිකිරීමෙන් දුරකළ යුතු ආශ්‍රව ලෙස දැක්වා ඇත්තේ ඇඳුම්, ආහාර, නිවාස හා බෙහෙත් යන මනුෂ්‍යයාගේ මූලික අවශ්‍යතාවන් පරිභෝගයේදී එහි පරමාර්ථ නැවත නැවතත් මෙනෙහි කරන ලෙස ය. ඇඳුම් පරිභෝගයේ පරමාර්ථ සිහිකරන කල එහි ඇලීම හෙවත් ආශා ඇතිකරගැනීම සිදු නොවන්නේ ය. එම පරමාර්ථය ඉටුවන පරිදි ඇඳුම් පරිභෝගයේදී ආචාරශීලී පැවැත්මක් ද ඇති කෙරෙනු ඇත. එසේ ම ආහාර, නිවාස හා බෙහෙත් පරිභෝගයේදී ද පරමාර්ථ සිහිපත් කිරීම පුද්ගල අර්ථ සිද්ධිය සඳහා හේතු වනවාසේ ම ආශ්‍රව ධර්ම හටගැනීම පාලනය හා වාරණය කරගත හැකිය. ඇඳුම්, ආහාර, නිවාස හා බෙහෙත් පරිභෝගයේ පරමාර්ථ සබ්බාසව සූත්‍රය මෙසේ දැක්වයි.

ඇඳුම් පරිභෝගයේ පරමාර්ථ

- සීතලෙන් ආරක්ෂාවීම පිණිස (සීතස්ස පටිඝාතාය)
- උෂ්ණයෙන් ආරක්ෂාවීම පිණිස (උණ්හස්ස පටිඝාතාය)
- මැසි, මදුරු, සුළඟ අවිච සර්ප ආදීන්ගෙන් ආරක්ෂාවීම පිණිස (ඛංසමකසවාතාතප සිරිංසප සම්ඵස්සානං පටිඝාතාය)
- ලජ්ජා ස්ථාන වසා ගැනීම පිණිස (හිරිකොපිත පටිච්ඡාදනන්ථං)

ආහාර පරිභෝගයේ පරමාර්ථ

- පුරුෂ මදය නොවන බව (හ මදය)

- ◆ ශරීරය සැරසීම පිණිස නොවන ධව (න මණ්ඩනය)
- ◆ ශරීරයේ අලංකාරය පිණිස නොවන ධව (න විභූසනය)
- ◆ ශරීරයේ කල්පැවැත්ම සඳහා (ඉමස්ස කායස්ස ධීතියා)
- ◆ ඉන්ද්‍රියයන්ගේ යැපීම සඳහා (යාපනය)
- ◆ කුසගින්නෙන් සිදුවන හිංසාව දුරලීමට (විහිංසුපරතියා)
- ◆ හටගත් වේදනා නැතිකිරීම සඳහා
(පුරාණඤ්ච වේදනං පිටිහංඛාය)
- ◆ අලුත් වේදනා හටනොගැනීම සඳහා
(නවඤ්ච වේදනංන උප්පාදෙස්සාමි)
- ◆ පහසු ලෙස ජීවත්වීම සඳහා (වාසුචිහාරාය)

නිවාස පරිභෝගයේ පරමාර්ථ

- ◆ සීතලෙන් ආරක්ෂාවීම පිණිස (සීතස්ස පටිකාතාය)
- ◆ උෂ්ණයෙන් ආරක්ෂාවීම පිණිස (උෂ්ණස්ස පටිකාතාය)
- ◆ මැසි, මදුරු, සුළඟ අවිච සර්ප ආදීන්ගෙන් ආරක්ෂාවීම පිණිස
(ඛංසමකසවාතාතප සිරිංසප සම්චස්සානං පටිකාතාය)
- ◆ සෘතු විපර්යාස ආදියෙන් සිදුවන පීඩාවන්ගෙන් ආරක්ෂාවීම
පිණිස (උතුපරිස්සය විනොදනං පටිසල්ලානාරාමත්තං)

ඔෂ්ඨ පරිභෝගයේ පරමාර්ථ

- ◆ උපන්නාවූ නොයෙක් ආධාධියන්ගෙන් වේදනා නැතිකිරීම
පිණිස
(උප්පන්නානං වෙයනාඛාදිකානං වෙදනානං පටිකාතාය)
- ◆ රෝග දුක් නොමැතිව සිටීම පිණිස
(අඛතපජ්ඣපරමතායාති)

සාමාන්‍ය මනුෂ්‍ය ජීවිතයේ ස්වභාවය කාම වස්තූන් කෙරෙහි දැඩිසේ ඇලුම් කිරීම ය.²⁴ එහිසා ම බොහෝ කාමවස්තූන් තමා සතුකර ගැනීමට චක්ඛිනෙකා වෙර දුරයි. එයම කායික හා මානසික වෙහෙස ඇති කරවන්නකි. බොහෝ වූ අපේක්ෂා ඇති පුද්ගලයාහට තම ජීවිතය අවසන් වනතුරු ම

එම අපේක්ෂාවන් ඉටුකර ගැනීමේ අවකාශ නොලැබේ. මොහු සැමද ම උභය බවින් යුතු පුද්ගලයෙකි.²⁵ තමාහට කොපමණ සම්පත් තිබුණ ද සැහීමට පත්වූයේ නොවේ.

මේ අනුව පුද්ගලයාගේ මූලික අවශ්‍යතා පිළිබඳව අවම අපේක්ෂාවන් පවතින්නේ නම් ඔහුට ඇතිවන මානසික පීඩා අඩුවේ.

මනුෂ්‍යයාගේ මූලික අවශ්‍යතාවන් ලෙස ඉහත දක්වන ලද ඇඳුම්, ආහාර, නිවාස හා බෙහෙත් බුදුසමය සිව්පස නමින් හඳුන්වා ඇත. ඒ අනුව ගිහි පැවිදි දෙපිරිස ම සිව්පසය පරිභෝග කිරීමේදී එහි පරමාර්ථ නැවත නැවත සිහිකිරීම නිසා ඒවායේ ඇලීමක් හෝ බැඳීමක් ඇති නොවනු ඇත. මෙය වැදගත් මනෝ විකිත්සක ක්‍රම වේදයකි. එපමණක් ම නොව එමගින් පරමාර්ථ ඉටුවන ලෙස කටයුතු කිරීමේ හැකියාවද ලැබෙනු ඇත. විශේෂයෙන් ඇඳුම් පරිභෝග කිරීමේ පරමාර්ථ අතර ලැජ්ජාස්ථාන වසා ගැනීම එක් පරමාර්ථයකි. එහෙත් අද ඇතමෙක් එම පරමාර්ථ ඉටුවන පරිදි ඇඳුම් පරිභෝග කරන බවද නොපෙනේ. මෙලෙසින් සිතට ගොඩනැගෙන ආශ්‍රව ධර්ම පහකිරීමේ ක්‍රමවේදයක් වශයෙන් ප්‍රත්‍යවේක්ෂාව තෙවත් පරිච්ඡේදනය දක්වා වදළ සේක.

4. ඉවසීමෙන් පහකළයුතු ආශ්‍රව ධර්ම (අධිවාසනා පහාතඛිඛා ආසවා)

ඉවසීම බෝධිසත්වයන් වැඩිදියුණුකළ පාරමිතා ධර්මයකි. මෙය බුදු සමයට හඳුන්වා දෙන්නේ මිනිසා තුළ පැවතියයුතු උසස් මානුෂික ගුණධර්මයක් ලෙසිනි. මිනිසා මුහුණදෙන බොහෝ ගැටලුවලට මුල ඉවසීමෙන් තොරව කටයුතු කිරීම විශහැකි ය. ඉවසීමෙන් කටයුතු කිරීම නිරෝගිමත් ජීවිතයකට ආධාරකයක් වනවාසේ ම ශරීර වර්ණය පැහැපත් කරගැනීමට ද හේතුවකි.²⁶ ඉවසීමෙන් තොරව කටයුතු කරන පුද්ගලයාට වෙහෙසකර දැවිලි සහිත ආශ්‍රවධර්ම උපදින බව සඛිඛාසව සුත්‍රයේදී දක්වයි. විශේෂයෙන් පුද්ගලයා මෙහිදී ඉවසියයුතු කරුණු කීපයක් නාමිකව ද දක්වා ඇත. එනම්, යම් පුද්ගලයෙකු නුවණින් සලකා ශීත, උෂ්ණ,

ධ්වනිත්ත, පිපාසය, මැසි, මදුරු, සුළඟ, අවිච ආදිය ඉවසියයුතු වේ. එසේ ම නපුරු ලෙස පැමිණි වචන ද ඉවසිය යුතුය. මේ සියල්ල මිනිසාට ඉවසීමට අපහසු වහෙත් තම චිත්ත ශක්තිය ම හේතු කොට ගෙන ඉවසියයුතු කරුණු ලෙස දක්වා ඇත. මෙම සියලු කරුණු හමුවේ නොඉවසිලීමත්ව කටයුතු කිරීමේ හේතුවෙන් අනන්ත වූ ගැටුම්කාරී තත්ත්වයන්ට මුහුණ දීමට සිදුවූයේ සිතට නැගුණු ආශ්‍රව ධර්මයන් හේතුවෙනි. විශේෂයෙන් තමා වෙත එල්ලවන නින්දා අපහාස අවස්ථාවලදී ඉවසීමෙන් තොරව කටයුතු කරන අවස්ථා සුලභ ය. මේ අනුව ඉවසීම සිතට ගොඩනැගුණු ආශ්‍රවධර්ම පහකිරීමට මෙන්ම නව ආශ්‍රවධර්ම නොඉපදවීමට හොඳ ක්‍රමවේදයකි. එසේ ඉවසීමෙන් යුතුව කටයුතු කරන පුද්ගලයා ආශ්‍රව ධර්මයන්ගෙන් පීඩාවට පත්නොවන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ සේක. ඉවසීම උතුම් ම තපසබව බෞද්ධ ඉගැන්වීම වේ.²⁷

5. දුරු කිරීමෙන් පහකළයුතු ආශ්‍රව ධර්ම (පරිවර්ජනා පහානබ්බා ආසවා)

පුද්ගලයා දුරුකළයුතු, පුද්ගලයින් මෙන්ම ස්ථාන ද වනබව බුදුපියාණන් වහන්සේ වදාළ සේක. සමාජයේ ජීවත්වන පුද්ගලයාගේ පරිහානිය ඇතිකරවන සාධකයක් ලෙසද එය දැක්විය හැකිය. සෑම පුද්ගලයකු ම සත්පුරුෂයකු නොවේ. සත්පුරුෂ නොවන පාපී පුද්ගලයන් ඇසුරු කිරීම ආශ්‍රවධර්ම වර්ධනයට හේතුවන අතර එය ම පරිහානිකර ධර්මයක් වේ. එසේම ඇතැම් සත්ත්ව කණ්ඩායම් පුද්ගල ඇසුරට සුදුසු නොවේ. දුරුණු සැඟවුණ සත්ත්වයන් ඇසුරු කිරීමෙන් ජීවිතහානි ඇති කරයි. එසේ ම ඒ තුළින් ආශ්‍රව ධර්ම පහළවේ. පුද්ගලයා ඇසුරු නොකළයුතු ස්ථාන ඇසුරු කිරීම ආශ්‍රව ධර්ම වැඩෙන ජීවිත පරිහානිකර ධර්මයකි. ඒ අනුව උන්වහන්සේ සබ්බාසව සුත්‍රයේදී ආශ්‍රවධර්ම ප්‍රතිභාස හා ඇසුරු නොකළයුතු සත්ත්වයන්, ස්ථාන හා පුද්ගලයන් පිළිබඳව මෙසේ සඳහන් කරයි. මේ ශාසනයෙහි යම් පුද්ගලයකු හුවණින් සලකාබලා නපුරු ඇතු, නපුරු අසු, නපුරු ගොනු, නපුරු බලු, නයි, පොළොන් ආදී සත්වයන් දුරු කටයුතු ය. එසේ ම කටු ලැහැබ, ප්‍රපාත, සුරාසැල්, ගණිකා මඩුම් ආදී ස්ථාන දුරුකළයුතු ය. එමෙන් ම පාප මිත්‍රයන් දුරුකළයුතු බවද

මෙහි දක්වා ඇත. ඉහත දක්වන ලද ස්ථාන, පුද්ගල හා සත්ව කොටස් වර්ජනය කිරීම පුද්ගල අභිවෘද්ධි සාධකයකි. විශේෂයෙන් විය ආශ්‍රවධර්ම ප්‍රභාණයට ක්‍රමවේදයක් ලෙස යොදාගත හැකි බව ද මෙමගින් මනාව පැහැදිලි වෙයි. මුදුරජාණන් වහන්සේ සමාජයේ පීඩිතවන පුද්ගලයන්ගේ ස්වභාවය මනාව හඳුනාගත් උතුම් ශාස්තෘවරයෙකි. උන්වහන්සේ පුද්ගල ජීවිතයේ ඇසුරට ගතයුතු පුද්ගලයන් හා ඇසුරට නොගතයුතු පුද්ගලයන් වෙන්කර දක්වා වදාළ සේක. දීඝ නිකාය සිඟාල සූත්‍රයේ දී විය මනාව පැහැදිලි කරයි. මෙහිදී ඇසුරු නොකළයුතු පාප මිත්‍රයන් හතර දෙනෙකුගේ ලක්ෂණ²⁸ හා ඇසුරු කළයුතු කලකාණ මිත්‍රයන් සතර දෙනෙකුගේ ලක්ෂණ²⁹ දක්වා ඇත.

ඇසුරු නොකළයුතු පාප මිත්‍රයන් සතරදෙනා

අඤ්ඤදන්ථුහර පාප මිත්‍රයා

ඒකාන්තයෙන් ම තම මිතුරාගෙන් යමක් අරගෙන යන්නට ම අපේක්ෂා කරයි. කුඩා දෙයකදී බොහෝ ලැබීමට බලාපොරොත්තු වේ. තමාට බියක් ඇති වූ කල්හි පමණක් මිතුරාගේ කටයුතු කරයි. තමාගේ ඵල ප්‍රයෝජන සඳහා පමණක් ම මිතුරා සේවනය කරයි. මෙලෙසින් අඤ්ඤදන්ථුහර නම් පාප මිත්‍රයාගේ ලක්ෂණ දැක්වුණු ය.³⁰

වච්ඡරම පාප මිත්‍රයා

අතීතයෙන් සංග්‍රහ කරයි. අනාගතයෙන් සංග්‍රහ කරයි. නිර්ථක කථාවෙන් සංග්‍රහ කරයි. වර්තමානයේ තමාට තිබෙන විවිධ අපහසුතා දක්වමින් කාර්ය මගහරී. මෙලෙසින් වච්ඡරම මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයා වචනයෙන් ම පමණක් සංග්‍රහ කරන්නේ වේ.³¹

අනප්පියභානී පාප මිත්‍රයා

තම මිත්‍රයා පාපී ක්‍රියාවන් කරනවිට විය ද අනුමත කරයි. යහපත් ක්‍රියාවන් කරනවිට විය ද අනුමත කරයි. අභිමුඛයෙහි තම මිත්‍රයාගේ ගුණ

කියන්නේ වේ. අනභිමුඛයෙහි තම මිත්‍රයාගේ නුගුණ කියන්නේ වේ. යන ලක්ෂණයන්ගෙන් යුතු මිත්‍රයා අනුප්පියතානී පාප මිත්‍රයා බව දැනගත ය. ³²

අපායසහාය පාප මිත්‍රයා

මත් බවට හා ප්‍රමාදයට හේතු වූ රහමේර පානය සඳහා යහළු වූයේ වෙයි. නොකල්හි වීථි සංචාරය සඳහා යාළුවූයේ වෙයි. නෘත්‍ය හිතා දිය දැකිනු අසනු පිණිස යාම සඳහා යහළුවූයේ වෙයි. සුදුවෙහි යෙදීම සඳහා යහළුවූයේ වෙයි. මේ අපාය සහාය මිත්‍රයාගේ ලක්ෂණ බව දැන ගත යුතුය. ³³ මෙවැනි පාප මිත්‍රයන් හෙවත් මිත්‍ර ප්‍රතිරූපකයන් ඇසුරු කිරීමේ ආදිනව සයක් මෙසේ දක්වා ඇත.

- ♦ සුදුවට පුරුදු වූවෙක්, ලොල් වූවෙක් වෙයි
- ♦ ස්ත්‍රීන් කෙරෙහි ලොල් වූවෙක් වෙයි
- ♦ බීමෙහි ලොල් වූවෙක් වෙයි
- ♦ බොරුවෙන් රචවන පුද්ගලයෙකු බවට පත්වූයේ වෙයි.
- ♦ චංචනික කමෙන් රචවන පුද්ගලයෙකු බවට පත්වූයේ වෙයි.
- ♦ ගම් පහරණ හොරෙක් බවට පත්වූයේ වෙයි. ³⁴

මෙහි දැක්වන පරිදි තම ඇසුරටගත් පාපමිත්‍ර පුද්ගලයාගේ ගති ලක්ෂණ ක්‍රියාකාරකම් තමාවෙත ද ගලා වන බව මෙයින් පැහැදිලි කරයි. ඉහත දැක්වන ලද ලක්ෂණයන්ගෙන් එකක් හෝ කීපයක් ඇති පුද්ගලයෙකු ඇසුරු කරන්නේ නම් එම පුද්ගලයා තුළ පවත්නා ආකල්ප ක්‍රියාකාරකම් හුරුපුරුදුවීම එහි ආදිනවයෝ වෙති. මෙහිසා ම බුදුන් වහන්සේ වදාළේ මෙවැනි පාපිගති ලක්ෂණ ඇතිපුද්ගලයන් ඇසුරු නොකළයුතු බවත් කලකුණා, සත්පුරුෂ පුද්ගලයන් ම ඇසුරු කළයුතු බවත් ය. ³⁵

මනුෂ්‍යා යනු සාමූහික සත්ත්වයෙකි. ඔහුට පිචිතයේ අර්ථවත් පැවැත්ම සඳහා තව පිරිසකගේ ඇසුර උවමනා කරයි. එම පිරිස තෝරා ගැනීමේදී මනා කල්පනාකාරී බවින් යුතුව ම තෝරාගතයුතු බව මෙයින්

අවධාරණය කෙරේ. ඒ සඳහා වූ මඟ පෙන්වීම ද බුදුන් වහන්සේ සිඟාල සුත්‍රයේ දී සිදුකළ සේක.

ඇසුරු කළයුතු කලකාණ මිත්‍රයන් සතර දෙනා

උපකාරක මිත්‍රයා

මත්ව පමා වූ මිත්‍රයා රකී. මත්ව පමා වූ මිත්‍රයාගේ ධනය රකී. ධීයට පත් මිතුරාට පිහිට වෙයි. කටයුතු කාර්යය උපන් කල්හි අවශ්‍ය ප්‍රමාණය මෙන් දෙගුණයක් ධනය දෙයි. මෙවැනි ලක්ෂණ ඇත්තේ උපකාරක මිත්‍රයා තුළ බව දැනගත ය. ³⁶

සමාන සුඛදුක්ඛ මිත්‍රයා

තමාගේ රහස් නොසඟවා සිය මිතුරා කියයි. මිතුරාගේ සැඟවිය යුතු රහස් සඟවා රකියයි. චීපත් ඇති කල්හි අත්නොහරියි. තම ජීවිතය පිළිබඳව ද නොතකා මිතුරාගේ කටයුතු කර දෙයි. මෙවැනි ලක්ෂණ ඇත්තේ සමාන සුඛදුක්ඛ මිත්‍රයා තුළ බව දැනගත ය. ³⁷

අත්ථක්ඛායි මිත්‍රයා

තම මිත්‍රයා පවින් වළක්වයි. යහපතෙහි යොදවයි. පෙර නොඇසූ දහම් ඇසීමට කටයුතු සලස්වයි. සුගති මාර්ගය කියා දෙයි. මෙම ලක්ෂණ වලින් යුතු මිත්‍රයා අත්ථක්ඛායි මිත්‍රයා බව දැනගත ය. ³⁸

අනුකම්පක මිත්‍රයා

මිත්‍රයාගේ පිරිහීම ඇති කල්හි නොසතුටු වෙයි. ඔහුගේ අභිවාද්ධිය ඇතිකල සතුටුවෙයි. මිත්‍රයාගේ අගුණ කියන්නවුන් වළක්වයි. තම මිතුරාගේ ගුණ කියන්නවුන්ට ප්‍රශංසා කරයි. මෙවැනි ලක්ෂණ ඇත්තේ අනුකම්පක මිත්‍රයාට බව දැනගත ය. ³⁹

මෙවැනි ගතිලක්ෂණ ඇති සත්පුරුෂ ජනයන්ගේ ඇසුර පුද්ගල අර්ථ සිද්ධිය සඳහා ම වන්නේය. නුවණැති කළණ මිතුරෙකු ලදහොත් සියලු උවදුරු දුරු කිරීම සඳහා මෙන්ම සිහිනුවණින් තම කටයුතු සිදු කර ගැනීමට අවස්ථාව ලැබෙන්නේ යැයි බුදුන් වහන්සේ වදාළ සේක.⁴⁰

තම ඇසුරට සුදුසු සත්පුරුෂ පුද්ගලයකු හෙවත් කළණ මිතුරෙකු සොයාගත නොහැකි වන්නේ නම් පාපී පුද්ගලයන් ඇසුරු නොකොට තනියම විසීම උතුම් බව උන්වහන්සේ දේශනාකොට ඇත.⁴¹

පාපී පුද්ගලයන් සේවනය නොකොට වසේ ගතකරන ජීවිතය උසස් බව බුදුරජාණන් වහන්සේ වදාළ සේක.⁴²

මෙම ඉගෙනවීම අනුව පරිවර්ජනයෙන් හෙවත් දුරුකිරීමෙන් ආශ්‍රව ධර්ම නැති කිරීමේදී ඉහත සඳහන් කළ ස්ථාන, සතුන් මෙන් ම විශේෂ පාපී පුද්ගල සේවනය දුරුකටයුතු වන්නේය.

6. විරියයෙන් පහකළයුතු ආශ්‍රව ධර්ම (විනෝදනා පහානඛිඛා ආසවා)

කෙලෙස් සහිත පුද්ගලයාගේ සිතට නිරන්තරයෙන් ආශ්‍රව ධර්ම ගොඩනැගීම ස්වභාවික ය. එළඹිසිටි සිතියෙන් යුතුව විසීම ආශ්‍රව ධර්ම සිතට ගොඩනැගීම පාලනයට සමත් වන්නේ නමුදු එය සම්පූර්ණයෙන් ම චාරණය කිරීමට අසමත් වන්නේ වේ. එය කෙලෙස් සහිත පුද්ගලයාගේ ස්වභාවය යි. මෙහිසා ම විරියෙන් පහකළයුතු ආශ්‍රව ධර්මයේ වෙති. සත්ත්වයාගේ ස්වභාවය සැප කැමති බවයි. (සුඛ කාමානි භුතානි) එසේ සැප කැමති සත්ත්වයා ඉන්ද්‍රිය පඤ්චකය පිනවීමට නිරන්තරයෙන් උත්සාහ දරයි. ඉන්ද්‍රිය පඤ්චකයෙන් ගන්නා අරමුණු සමඟ ඇලීම් ඇති කරගනී. එමගින් ඇතිවනුයේ කාම නැමති ආශ්‍රව ධර්මයකි. බුදුන් වහන්සේ සඛිඛාසව සූත්‍රයේ දී දැක්වා වදාළේ මේ ලෝකයෙහි යම් පුද්ගලයකු මේ බව නුවණින් දැන නුවණින් දැක නුවණින් සලකා උපන්නා වූ කාම විතර්ක සිතෙහි තබා නොගෙන විරියෙන් බැහැර කරයි. විනාශ කරයි. නැවත

නොඉපදවීමට පමුණුවයි. මෙලෙසින් ම සිතෙහි උපන්නාවූ ව්‍යාපාද විතක්කය, විහිංසා විතක්කය ආදී ලාමක අකුසල ධර්ම සිතෙහි තබා නොගනී. දුරු කරයි. බැහැර කරයි. විනාශ කරයි. නැවත නොඉපදවීමට පමුණුවයි. යම් ලෙසකින් මෙසේ සිතෙහි හට ගන්නා ආශ්‍රව ධර්ම චීර්යෙන් හෙවත් විනෝදනයෙන් පහකළයුතු බව දක්වා වදාළ සේක. මෙය පාරමී ධර්මයකි.

6. භාවනාවෙන් පහකළයුතු ආශ්‍රව ධර්ම (භාවනා පහානබ්බා ආසවා)

මිනිසාගේ කය වචන දෙක සංවර කිරීම සීලය මගින් සිදුකරයි. සිත සංවර කරනුයේ භාවනාව මගිනි. භාවනාව බුදුසමය නිර්වචනය කරනුයේ "කුසල ධර්මයන්හි හෙවත් යහපත් අරමුණෙහි සිත වැඩීම හෙවත් දියුණු කිරීම භාවනාව වනු ඇත." බුදු සමයෙහි උගන්වන භාවනාව සමට විදුර්ශනා වශයෙන් දෙපරිදි වේ. සමට භාවනාවෙන් සිදු කරනුයේ සිත සමාධිගත කිරීම යි. 'උපසමෙකීති සමථො' වසේ සිත සමාධිගත කිරීමට හේතුවන කර්මස්ථාන 40 ක් සමට භාවනාවේ දී උගන්වයි. ලෝකයේ යථාර්ථය මෙන්ම සත්ත්වයාගේ යථාර්ථය දැකීම විදුර්ශනාව යි.

ජීවිතයේ අභියතබව දුක්බව අනාත්මබව නුවණින් දැකීම විදුර්ශනා ප්‍රඥාව ලෙස හැඳින්වේ. විදුර්ශනා ප්‍රඥාව ලැබීම සසර චිමුක්තිය ලෙස බුදුසමය උගන්වයි. ඒ අනුව ආශ්‍රව ප්‍රභාණයේ දී භාවනාවට විශේෂ ස්ථානයක් හිමිවන බව පෙනේ. සබ්බාසව සුත්‍රයේදී පැහැදිලි කරනුයේ මේ සාසනයෙහි යම් පුද්ගලයෙකු නුවණින් සලකා සත්තබොජ්ඣංග වඩන්නේ වේද ඔහුට ආශ්‍රව ධර්මයන්ගෙන් සිදුවන දැවිලි නොවෙයි. එම ආශ්‍රවයේ භාවනාවෙන් පහකළ යුත්තේ වෙති.

සත්ත බොජ්ඣංග ධර්ම

- ♦ සත්ත සම්බොජ්ඣංග
- ♦ ධම්මච්චය සම්බොජ්ඣංග
- ♦ චීර්ය සම්බොජ්ඣංග

- පීඨි සම්බෝජ්ඣංග
- පස්සද්ධි සම්බෝජ්ඣංග
- සමාධි සම්බෝජ්ඣංග
- උපේක්ඛා සම්බෝජ්ඣංග

මෙම සත්ත බෝජ්ඣංග ධර්ම වැඩිම පුද්ගලයාගේ කායික මානසික සුවතාව දියුණුකර ගැනීමකි. එසේ ම බෝජ්ඣංගයේ උතුම් ම ප්‍රාර්ථනය වන සංසාර විමුක්තියට මග හෙළිකර ගැනීමකි. ඒ අනුව භාවනාව සත්ත්ව විසුද්ධියේ වැදගත් ම ක්‍රමවේදය ලෙස පෙන්වා දිය හැකිය. මෙය අවබෝධ කරගත් පෙරපර දෙදිග බොහෝ පිරිස් භාවනාව කෙරෙහි යොමු වී ඇති බව පෙනේ.

මෙතෙක් සාකච්ඡා කරන ලද දහම් කරුණු සාරාංශයක් ලෙස මෙසේ දැක්විය හැකිය. සඛ්ඛාසව සූත්‍රයේ දී බුදුන් වහන්සේ වදනේ යොනිසොමනසිකාරයෙන් යුතු සුතචත් අරියසාවකයා ම ආශ්‍රව ධර්ම දුරු කිරීම, යටපත් කිරීම, මෙන්ම ප්‍රභාණය කිරීම සිදුකරනා බවයි. එසේ ම අස්සුත පුට්ඨිජන හා සුතඅරියසාවක පුද්ගලයන්ගේ ස්වරූපය පැහැදිලි කොට ඇත. අනතුරුව සුතචත් අරියසාවක පුද්ගලයා ම ඉහත දක්වන ලද උපාය මාර්ග සහ අනුගමනය කරමින් තම සිතෙහි පවත්නා ආශ්‍රව ධර්ම ප්‍රභාණය කොටගෙන අර්ථචත් මනුෂ්‍ය ජීවිතයක් ගත කරමින් ජීවිත විසුද්ධිය ලබා ගන්නා බව උගන්වයි. සඛ්ඛාසව සූත්‍රයේ උගන්වන ආශ්‍රව ධර්ම ප්‍රභාණය කිරීමේ ක්‍රමෝපායන් සහ අනුව ජීවත්වන පුද්ගලයාට ගතකරන ලෝකික ජීවිතය අර්ථචත්ව හා ඵලදයීව කායික හා මානසික සුවතාවෙන් යුතුව පවත්වාගෙන යාමේ ශක්තිය උදකරගත හැකිය. එසේ ම එම ජීවිතය ආචාරශීලී පැවතුම් ඇති ජීවිතයක් ද වනු ඇත.

පාදක සටහන්

1. සං.නි. 2, අස්සුතචන්තු සූත්‍රය, 148 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
2. සං.නි. 2, අස්සුතචන්තු සූත්‍රය, 148 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
3. සං.නි. 2, අස්සුතචන්තු සූත්‍රය, 148 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
4. සං.නි. 2, රෝග සූත්‍රය, 276 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
5. ම.නි. 2, උපාලි සූත්‍රය, 62 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
6. බු.නි. 1, ධම්මපදපාලි, යමකචග්ග, 26 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
7. සං.නි. 2, රෝග සූත්‍රය, 276 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
8. සං.නි. 2, රෝග සූත්‍රය, 276 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
9. යෙ කෙච්චි ඔසධා ලොකෙ - විජ්ජනි විවිධා බහු
ධම්මොසධ සමං නත්ථි - චිතං පිචච්චි භික්ඛවො
මිලිත්ථපඤ්ඤො, ආනන්ද මෛත්‍රිය හිමි, බලංගොඩ, (සංස්), 291 පිටුව,
බු.ප.ත්‍රි.
10. අං.නි. 5, තරාගත අධිචලන සූත්‍රය, 8,2,9,5, 346 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
ම.නි. 3, සුනක්ඛත්ත සූත්‍රය, 78 පිටුව,බු.ප.ත්‍රි.
11. ම.නි. 3, සුනක්ඛත්ත සූත්‍රය, 78 පිටුව,බු.ප.ත්‍රි.
ටෙරගාරා පාලිය, සෙල ස්ථවීර ගාරා, 204, 206 පිටු බු.ප.ත්‍රි.
12. ගතෙ, ධීතෙ, නිසින්තෙ, සුත්තෙ, ජාගරිතෙ, භාසිතෙ තුණ්භිතාවෙ
සම්පජානකාරී හොති
ම.නි. 3, කන්දරත සූත්‍රය, 14 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
13. "ආසවන්තිති ආසවා"
උදන අර්ධකරා, නන්ද චග්ගය
14. ම. පාලි 1, මහාඛන්ධකය, 2 - 4 පිටු , බු.ප.ත්‍රි.
ම. නි. 1, හයතෙරව සූත්‍රය, 50,52 පිටු බු.ප.ත්‍රි.
15. ම.නි. 1, සඛ්ඛාසව සූත්‍රය, 20 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
16. පාඨි, පාලි 1, 4 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.
17. අං. නි. 3, පඤ්ච ඉරිධධම්ම සූත්‍රය, 74 පිටුව, බු.ප.ත්‍රි.

18. යො ධම්මං පස්සති සො මං පස්සති
 යො මං පස්සති සො ධම්මං පස්සති
 සං.නි. 3, වක්කලී සූත්‍රය, 208 පිටුව, මු.ජ.භි.
19. ම. නි. 1, චූල සච්චක සූත්‍රය, 546 - 550 පිටු, මු.ජ.භි.
20. ම. නි. 2, කුක්කරච්චක සූත්‍රය, 84 පිටුව මු.ජ.භි.
21. ම. නි. 1, මධුපිණ්ඩික සූත්‍රය, 280 පිටුව මු.ජ.භි.
22. වක්ඛුනා රූපං දිස්වා න නිමිත්තග්ගාහි හොති
 නානු ඛ්‍යඤ්ජනග්ගාහි හොති
 ම. නි. 1, මහා ගොපාලක සූත්‍රය, 532 පිටුව මු.ජ.භි.
23. මු.නි. 1, ධම්මපදපාළි, හික්ඛු වග්ග, 114 පිටුව, මු.ජ.භි.
24. සුඛ කාමාති භූතාති
 මු.නි. 1, ධම්මපදපාළි, දුණ්ඛ වග්ග, 56 පිටුව, මු.ජ.භි.
25. උභො ලොකො අතිථො තණ්හාදාසො
 ම. නි. 2, රථ්ඨපාල සූත්‍රය, 440 පිටුව මු.ජ.භි.
26. "මුඛ වණ්ණො විජ්ජසීදති"
 අං. නි. 5 - 2, ඒකාදස නිපාත, මෙත්තානිසංස සූත්‍රය, 644 පිටුව
 මු.ජ.භි.
27. "ඛන්ති පරමං තපොතිතික්ඛා"
 මු.නි. 1, ධම්මපදපාළි, මුද්ධ වග්ග, 72 පිටුව, මු.ජ.භි.
28. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 298 පිටුව, මු.ජ.භි.
29. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 300 පිටුව, මු.ජ.භි.
30. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 298 පිටුව, මු.ජ.භි.
31. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 298 පිටුව, මු.ජ.භි.
32. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 298 පිටුව, මු.ජ.භි.
33. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 298 පිටුව, මු.ජ.භි.
34. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 294 පිටුව, මු.ජ.භි.
35. මු.නි. 1, ධම්මපදපාළි, පණ්ඩිත වග්ග, 42 පිටුව, මු.ජ.භි.
36. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 300 පිටුව, මු.ජ.භි.
37. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 300 පිටුව, මු.ජ.භි.

38. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 300 පිටුව, බු.ප.හි.
39. දි.නි. 3, සිඟාල සූත්‍රය, 300 පිටුව, බු.ප.හි.
40. බු.නි. 1, ධම්මපදපාළි, නාග වග්ග, 106 පිටුව, බු.ප.හි.
41. නොවෙල ලහෙට් නිපකං සභායං
සද්ධිං වරං සාධු විහාරී ධීරං
රාජාව රට්ඨිං විජිතං සභාය
විකො වරෙ මාතගං රඤ්ඤුව නාගො
බු.නි. 1, ධම්මපදපාළි, නාග වග්ග, 106 පිටුව, බු.ප.හි.
42. චතස්ස වර්තං සෙයෙන
නත්ථි ඛාලෙ සභායතා
බු.නි. 1, ධම්මපදපාළි, නාග වග්ග, 106 පිටුව, බු.ප.හි.